

KVINNORS BESATTHET AV SKÖNHET

– att framhäva sin kvinnlighet och få rätt former

Marjan Sörman

Handledare: Åsa Nilsson Dahlström

Examinator: Björn Alm

Abstract

Beauty ideal is a word which can generate strong emotions and the meaning of the ideals differ depending on where you are. The beauty industry has never been more popular than today and the sector is growing increasingly. I therefore decided to return to my country of origin Iran in order to talk to people about their views on beauty. I wanted to find out what people in Iran think is beautiful among Iranian women and what makes an Iranian woman beautiful. I have interviewed women, men and children of different ages and social status, in Teheran and in the countryside about their views of beauty in Iranian women.

Key words

beauty, Iran, beauty ideal, veil, plastic surgery, nose job

Sammanfattning

Skönhetsideal är ett ord som kan väcka många starka reaktioner och betydelsen av idealen är olika beroende på var man befinner sig. Skönhetsbranschen har aldrig varit så populär som idag och branschen växer ständigt. Därför bestämde jag mig för att åka till mitt ursprungsland Iran för att prata med människor om deras syn på skönhet. Jag ville ta reda på vad människorna i Iran anser är vackert hos iranska kvinnor, vad som gör en iransk kvinna vacker. Jag har intervjuat kvinnor, män och barn, i blandade åldrar och samhällsskikt, i Teheran och ute på landsbygden om deras åsikter kring skönhet hos iranska kvinnor.

Nyckelord

Skönhet, Iran, skönhetsideal, slöja, plastikkirurgi, näsoperation

Innehåll

Förord.....	4
Inledning.....	4
Innan avfärd	5
På planet till Teheran	6
Syfte och frågeställning.....	7
Tillägg.....	8
Disposition.....	8
Bakgrund	9
Metod.....	10
Etik.....	11
Jämförelse med tidigare forskning.....	12
Min empiri	13
Slöjan	26
Skönhet som en statussymbol.....	27
Plastikkirurgi.....	27
Landsbygd och huvudstad.....	29
Globalisering.....	30
Min Analys.....	31
Referenslista.....	34

Förord

Jag vill börja med och tacka mina informanter i Iran som svarade på mina frågor, utan er hade jag inte kunnat och skriva min uppsats, eftersom den bygger på informationen ni har gett mig. Jag vill tacka Åsa Nilsson Dahlström och Björn Alm för det stöd ni har gett mig genom min uppsats.

Inledning

Jag föddes och växte upp i Teheran, Iran under den första delen av min barndom. Jag växte upp med min mamma, pappa och systrar. Vi växte upp med två livsideal, från mina föräldrars familjer. Med min mammas familj så var livsidealet mer avslappnat och modernt till skillnad från min pappas familj som var mer sträng och konservativ. Familjerna kommer från två olika samhällen, mammas familj har växt upp i huvudstaden medan min pappas familj har vuxit upp på landsbygden. Överklass och medelklass. Kontrasterna mellan mina två familjer har alltid varit framträdande. Det har fått oss, barn att vid många tillfällen känna oss splittrade. Det har funnits en oro kring hur vi borde bete oss, klä oss och prata. Det konservativa beteendet mot det moderna var många gånger väldigt svårt för mig men allra mest för min äldsta syster. Hon led verkligen av att alltid ha två sidor av sig själv och pratade mycket om att det alltid var ”dubbla” budskap. Ett exempel på när det konservativa mötte det moderna var, när jag var hos min farmor och tvingades att vänta på ett manligt sällskap (eskortering) för att få lämna huset. Det var inte passande att lämna huset själv som kvinna utan manligt sällskap och för att skydda mig från ”olämpliga män” fick jag inte gå själv. Så här var det hos

farmor, på landsbygden men hos min mormor i staden, där har jag alltid fått gå omkring själv utomhus. Mitt liv kändes styrt när jag var hos min pappas släkt, som att jag inte hade mycket att säga till om själv (de vuxna visste vad som var bäst för mig). I staden fick jag min frihet tillbaka och där har jag kunnat utveckla min identitet som jag själv har velat. Friheten att uttrycka mig själv mer i kläder, utseende och möjligheten att skapa mig en egen uppfattning om skönhet och utseende har jag min mamma och hennes familj att tacka för.

Idag bor jag i Sverige, och har vuxit upp här sedan början på 90-talet. Mina föräldrar är skilda till följd av deras olika livsstilar och ideal. Jag reser ofta tillbaka till Iran och hälsar på vänner och familj. Det är en konstig, förvirrande känsla att tillhöra två länder och två olika kulturer. Under mina resor till Iran så tillhör jag det iranska samhället även om jag själv inte känner mig helt iransk, samma sak när jag är i Sverige. Trots det så är jag svensk och iransk på samma gång, och utav det så försöker jag att ta det bästa av båda kulturer.

Innan avfärd

Innan jag började med min packning för att börja min forskning i Iran kände jag mig nervös. Även om jag har besökt landet många gånger tidigare och är välbekant med kulturen så kan jag fortfarande känna pirr i magen och det som skrämde mig var att intervjua folk på persiska. De flesta vet att Iran är ett land av skönhet och vad jag fann mest skrämmande var inte detta faktum, utan snarare att jag inte passade in på de människor som jag hade tänkt att intervjua. Att jag inte skulle vara på modern nog, eller skulle ha för enkel stil. Innan jag packade mina väskor så lade jag fram flera olika modemagasin som publiceras i Iran eller i närheten av Iran. Min klädstil var ändå tvungen att vara lämplig för Irans lagar, min kapp ska vara ungefär till knäna och inte vara alltför avslöjande. Jag tyckte att det viktigaste var att jag skulle klä mig lämpligt. Det viktigaste jag var tvungen att packa i mina väskor var därför min slöja. Slöjan är oerhört viktigt i Iran och är för mig en symbol för makt. Jag ville ta med mig många vackra slöjor så jag själv kunde känna sig vacker och ha kontroll över kläderna jag var klädd i. Jag vet också att i Iran uppfattas slöjan av människor som ett viktigt uttryck för det iranska modet och jag ville vara en del av det på alla sätt som jag kunde.

Jag stod vid min resväska i sovrummet, stressen började krypa fram i kroppen gällande min packning inför Iranresan. Jag rev fram kläder i guld och svart med mycket glitter och färger. Jag älskar de här färgerna och det är viktigt att allt matchar, jag ville känna mig medveten och stilren under min vistelse. Jag känner att jag laddar upp annorlunda när jag ska resa till Iran

jämfört med när jag ser till något annat land för här betyder utseendet allt. Jag vill inte upprepa samma misstag som vid förra besöket, klädincidenten. Jag minns det så här: jag kommer ihåg vid mitt förra besök när jag blev utskrattad av mina kusiner för mina kläder som var köpta i en märkesbutik i Sverige, de ansågs inte tillräckliga stilrena. Jag vet vilka krav och förväntningar jag har att leva upp till när jag åker ner dit igen. Det som jag har förvarat allra längst bak i garderoben kommer fram innan Iranresan. Jag tänkte då att jag måste skaffa mig en stil som passar den kvinnliga könsrollen i Iran. Jag kan fortfarande höra min mormors ord när hon tittar ner på mina skor och frågar om jag har rymt från militären. Mina ballerinas skor får tryggt ligga kvar medan mina pumps får hänga med ner i väskan. Naglarna och fransar fixade jag i fredags och ögonbrynen är plockade och perfekt formade. Alltså är mitt yttre fixat och nu behöver jag hitta kläderna och smycken som gör min look fulländad. Jag skrattar lite när jag packar allt som ska höja min status när jag är i Iran för det yttre är väldigt viktigt och när jag åker hem till Sverige blir det en annan klädstil igen. När jag är i Iran kan jag leva helt på mitt utseende och dra fördelar av det. Ni kommer att förstå vad jag menar.

På planet till Teheran

Jag satt där i min flygstol och förundrades över att så många andra (precis som jag) stressar med sminkning 15 minuter innan landning. Det är nu pressen och allvaret börjar, ALLA vill se perfekta och framförallt kvinnliga ut på iransk mark. Kvinnorna i stolen bakom pratade om "vem som är den bästa kirurgen" och "vilka ingrepp som ska hinnas med under deras tid i Teheran". Eftersom jag älskar att observera folk så kunde jag inte låta bli och höra deras samtal, jag vände mig för och se hur kvinnorna ser ut, utifall jag ska möta dem på planet hem igen. Jag gjorde även en snabb observation av mina andra kvinnliga medpassagerare på planet. Det satt ett par framför mig, kvinnan hade otroligt vackert hår, färgat och stylat. Det var intressant att se att hon har gjort en sådan ansträngning på att göra sitt hår perfekt när det ändå kommer vara dolt bakom en slöja väl på flygplatsen i Iran. De äldre som var med på flyget verkade ganska neutrala och gjorde inte mycket för att fånga min uppmärksamhet. De flesta av dem var klädda i svarta kläder, de bar redan en slöja, och antingen sov de eller läste en bok. Kvinnan på raden framför mig var ganska högljudd när hon pratade med sin man, hon tappade sin kaffekopp på sig själv. Hon blev så arg och försökte städa upp röran, hon skrek på sin man och sa om och om igen på persiska att hon förstörde sin nya kapp. Flygvärdinnorna försökte hjälpa henne och tycktes förstå hur upprörande situationen var. Hon tog sin

handväska och gick in i badrummet. Hon återvände ca 10 minuter senare i en helt annan klädstil och kläder. Hennes makeup såg annorlunda ut. Hennes tidigare röda läppar hade blivit rosa och henne eyeliner tydligare och hon hade ersatt den mörka ögonskuggan med mer diskret ögonskugga. Det var så underbart att se att hon hade ändrat sin makeup för att matcha de nya kläderna och jag tyckte att det här var otroligt intressant.

Jag hade även spanat på de vackra kvinnliga flygvärdinnorna och deras perfekta dockliknande utseende i deras vackra uniformer som framhäver (lite diskret men ändå avslöjande) deras smala midjor. Det blir en sådan kontrast mot den svenska normen där allt ska vara lagom och diskret. Efter att flyget var på väg att landa så helt plötsligt började alla kvinnor sätta på sig sina slöjor. De satte på dem och ordnade dem för att dölja håret och se anständiga ut. Det var inget nytt för mig men det var första gången jag la märke till varenda liten detalj. Jag observerade hur männen blev mindre intresserade av kvinnor och höll mer avstånd till dem när de satte på sig slöjan. När jag gick genom flygplatsen var alla klädda mycket lämpligt, Män och kvinnor gick med avstånd mellan varandra. Ingen höll varandras händer eller kramade varandra.

Sedan väntade säkerhetskontrollen, passkontrollen och sedan bar det av till lägenheten för en skönhetsömn.

Syfte och frågeställning

Mitt syfte är att ta reda på vad folk anser om skönhet och skönhetsideal i Iran utifrån olika åldrar, klasskillnader och kön. Jag vill även ta reda på deras förändring och utveckling kring synen på skönhet. Det är min tidiga uppfattning och mina upplevelser av ideal och skönhet som fått mig att vilja utforska skönhetsidealet i Iran. Jag är nyfiken på vilka ideal andra iranier har, i nutidens Iran. Jag vet redan genom media (facebook, instagram) och vänner att skönhet i Iran är extremt omtalat och att kraven på ett perfekt ansikte, ett dockansikte", är höga. Dessvärre så är det många av de som opererar sig (gång på gång) och lägger sig under kniven för att alltid förbättra något.

Jag har valt att avgränsa mig och bara fråga om kvinnor och skönhet eftersom ämnet är mer förknippat med kvinnor än med män. Det är även mer av ett problem och vanligare för kvinnor att ha vissa krav på sitt utseende, för att passa in i kvinnorollen för det samhället. Jag

har valt att resa till Iran för att ta reda på iraniers åsikter, och där kommer jag att besöka både landsbygd och huvudstad. För att uppfylla mitt syfte har jag formulerat följande frågor:

1. Vilken betydelse har skönheten för människor i deras vardag och vad anses vara vackert för en kvinna?
2. Finns det någon press på kvinnor gällande utseende i vardagen från samhälle, media och vänner, och i så fall på vilket sätt?
3. Hur ställer olika människor till skönhetsoperationer och vad anser de att förändringen/utvecklingen av inställningen till skönhetsoperationer beror på?

Tillägg

Namnen jag använt i min uppsats är på mina informanter är ”informant” och sen har jag lagt till kön, yrke och ålder. Det var inte relevant att ha med deras riktiga namn, förutom plastikkirurgens. Detta beror delvis på det faktum att jag ville att människor skulle känna sig bekväma med att svara på mina frågor. Till vissa av mina informanter ställde jag frågan ”vad tycker du om att bära slöja?” och eftersom att alla svar kanske inte är politiskt korrekta, valde jag bort att namnge informanterna.

Disposition

Jag har använt mig av observationer, intervjuer och litteraturstudier för att skriva min uppsats. I nästa avsnitt ”Metod” handlar det om hur jag använt mig av mina informanter, hur många jag har intervjuat och vilka observationer som jag utfört. Det tredje avsnittet är ”min empiri” som handlar om de intervjuer jag utfört med mina informanter. Sen kommer jämförelse av tidigare forskning. Nästa avsnitt är ”analys” och i den så kommer jag att diskutera vad kvinnlig skönhet är i Iran och för iranier. Sist kommer min referenslista där jag visar mina källor som jag använt mig av.

Bakgrund

Iran är känt för sina hårda regler och lagar speciellt när det gäller kvinnors kläder och utseende. Enligt *Sharialagen* så ska kvinnokroppar vara täckta, och kläderna ska inte vara för utmanande. Anledningen är att man inte ska locka männens blickar mot sina kvinnliga kurvor. Man ska dölja huden från handleden och fotleden.

Av egen erfarenhet så har jag dock sett att folk inte följer klädreglerna. De har skapat trendiga modestilar som faller under västerländsk standard. Trots reglerna så har Iran högst klädkonsumtion i hela världen. Kvinnor är väldigt utseendefixerade och trotsar lagen genom sitt utseende med att bära färgstarka kläder, sjalar i minimal storlek, för korta byxor och öppna sandaler. Egentligen ska kvinnorna i Iran bära mörka, löst åtsittande kläder och bära så lite smink som möjligt för att de ska se naturliga ut. I teorin är det ”naturlig skönhet” som kvinnor ska sträva efter men det fungerar inte i praktiken då de flesta väljer och formar sin egen stil. Jag har upplevt många tillfällen då klädpolisen har stannat förbigående kvinnor och bett kvinnorna att ta bort smink, rätta till slöjan och tillrättaviserat dem för deras klädsel. Det är trots allt lag på att kvinnor ska klä sig lämpligt och gör de inte det så får de böter, hamnar i klädbuss eller hamnar i häktet. Iran satsar mycket pengar på moral- och klädpoliser som vandrar runt på gatorna för att kontrollera att kvinnorna bär lämpliga kläder. Det finns kvinnliga och manliga moralpoliser som åker runt i ”klädbussar.” Klädbussar är speciella bussar som ofta syns på gatorna, och ifall man är olämplig klädd så grips kvinnorna av kvinnliga moralpoliser och får följa med till bussen och lyssna på poliserna som läser ur koranen för dem om hur kvinnor ska bete sig eller klä sig innan de släpps igen. Ifall kvinnorna bär för utmanande kläder då får de antingen varning eller så får föräldrarna eller släktingar komma med lämpligare kläder till tjejkvinnorna. Ifall kvinnorna inte samarbetar med poliserna så kan det bli hårda straff och även piskstraff. Bilar kan också stoppas för att kontrollera att passagerarna har lämpliga kläder på sig och inte för korta eller åtsittande kläder.

Metod

Jag använde flera olika metoder för insamling av data. Jag har intervjuat kvinnor, män och barn i olika åldrar på iranska landsbygden och i huvudstaden Teheran utifrån ett frågeformulär som jag har satt ihop. Metoden jag använde mest var intervjuer. Jag spelade in intervjuerna och därefter antecknade jag vad de hade sagt. Vissa av intervjuerna tog lite längre tid, och andra blev kortare men sammanlagt har jag intervjuat cirka 50 människor om deras ”uppfattning” om skönhet. De intervjuer som tog längre tid har jag i förväg bestämt tid med och de som är kortare har skett spontant och impulsivt. Det har varit viktigt för mig att få med åsikter från olika områden på landsbygden och i Teheran, så att viktiga differenser som klasskillnader kommer fram. Efter att jag avslutat mina intervjuer har jag transkriberat dem och valt ut de som haft mest information. De som jag inte lagt in i min uppsats har jag sammanställt i en generell text och dragit slutsatser utifrån den. Jag vill påpeka att jag använt mig av observation och deltagande observation eftersom att jag letat informanter på olika platser, både landsbygd och huvudstad. Jag har använt mig av litteratur från kurs 3 i Socialantropologi och tidigare kurser för att hitta fakta till min intervjudel.

Intervjuerna har varit väldigt intressanta att genomföra och jag har fått möta många olika människor med mer varierande syn på skönhet än vad jag själv kunnat tro. De platser som jag varit på i Teheran har främst varit i varuhus men även i universitet, moskéer, plastikklinik, på gatan. Jag är nöjd med att ha valt intervju som metod för mitt arbete, det har hjälpt mig att spela in samtalen och lyssnat till dem i efteråt. Mina anteckningar har inte alltid räckt till och då har det varit bra att lyssna igenom intervjuerna igen.

Etik

Under min tid när jag gjorde mitt fältarbete i Iran så hade jag ordet etik i bakhuvud hela tiden, det fanns vissa situationer då jag var väldigt tydlig med mina frågor så det inte skulle uppstå några etiska problem. Jag observerade ofta situationer och kvinnorna och just därför var jag väldigt försiktig jag inte kränkte någon under mina observationer eller intervjuer. Jag ställde även mina frågor väldigt tydligt så det inte skulle ske något missförstånd mellan mig och mina informanter. Jag hade allt ljudspelning och mina anteckningar på ett tryggt ställe under mitt fältarbete så att jag kunde skydda mina informanternas identitet och integritet. Jag gav mina informanter all information de ville ha om just mitt arbete och mitt syfte med mitt arbete. Jag informerade även mina informanter att de får bestämma och har rätten att välja frågor de ville svara på eller undvika. Jag började med att berätta om mitt arbete och syftet, ville ha informanternas godkännande med att jag använde bandspelare, och jag visade intresse och var väldigt uppmärksam under intervjuerna. Oftast utgick jag från mina frågeställningar och hade strukturerade intervjuer. Jag frågade om bakgrundsfakta om mina informanter, ålder, kön och yrke. Jag hade även spontana intervjuer då mina informanter var flexibla och intervjuerna var oplanerade och jag ställde väldigt få frågor, Vissa av mina informanter hittade jag när jag var ute på promenad, då utgick jag från mina frågeställningar men formuleringen och ordningen av mina frågor kunde variera. Vissa av mina frågor har varit känsliga som exempelvis kvinnors åsikt om slöjan och vissa åsikter kanske inte nödvändigtvis har stämt överens med vad man bör tycka och därför har jag varit noga med att hålla det anonymt och otillgängligt för andra människor, för jag tycker att alla ska ha rätt till sina åsikter. Jag har följt informationskravet, samtyckskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet som tillsammans utgör grunden för individskyddskravet (Forskningsetiska principer, 2002)

Jämförelse med tidigare forskning

Antropologen Rebecca Popenoe använder sin etnografi *Feeding Desire* (2004) för att ge oss en bild av hur livet hos Azawagh-araberna fungerar. Popenoe upptäckte tidigt ett skönhetsmönster hos Azawagh-araberna och det intresserade henne. Hon visar hur de använder och förvandlar kvinnokroppen från det naturliga till det socialt önskvärda idealet. Popenoe använder Azawagh-araberna för att visa att alla samhällen "påverkar" den naturliga kvinnokroppen på ett eller annat sätt. Vissa binder fötter, justerar kroppsdelar eller fettar till sig. Popenoe fokuserar på den traditionella formen av att göra kvinnor feta. En fet kvinna är attraktiv. Kvinnor vars kroppar är slanka betraktas istället som män eftersom kvinnorna vars kroppar är feta, indirekt, talar om att deras kroppar ger en stark sexuell njutning (2004: 190).

För Azawagh-araberna är det viktigt att visa att kvinnor skiljer sig från män, och det gör de genom att justera kvinnors utseende. Kvinnorna behöver därför vara fetare än männen, för det är så de skiljer könen åt (2004: 27). Det är ganska lätt för en kvinna att bli fet när de placerar kvinnor i särskilda tält där möjligheten att röra på sig är starkt begränsad. Det är mannen och inte kvinnans jobb att röra på sig. Ett sätt att kontrollera kvinnan är att göra henne orörlig och det gör man genom att placera henne i ett särskilt tält. När kvinnan är placerad i tältet minskar man även hennes chanser att begå äktenskapsbrott, för Popenoe berättar att kvinnan sällan lämnar tältet när hon är i sin gödningsperiod (2004: 191). I Azawagh-samhället har det blivit en plikt för kvinnan att vara fet. Om hon inte är fet ses hon ner på och konstateras svag av resten av samhället. Det är den inre och yttre kontrollen av kvinnan. Om hon vill vara stark på insidan och vara åtråvärd måste hon vara fet på utsidan. Azawagh-kvinnorna börjar "fettningen" när de är mycket unga, flickorna blir tvångsmatade med mjölk så att de blir större (2004: 21).

Precis som kvinnorna i Irans byar på landsbygden, är Azawagh-arabernas stora kroppar ett sätt att visa rikedom och hälsa. En hälsosam kvinna innebär ett hälsosamt barn. Vad jag tycker är intressant är om det finns ett till skäl till varför Azawagh-arabernas "fettning" kan relatera till kvinnorna i Irans byar. Blir kvinnorna feta för att isolera dem från samhället så att de ska stanna hemma och är det i så fall ett sätt att kontrollera dem? Jag är lite osäker på detta och skulle behöva undersöka dessa frågor närmare för att kunna nå fram till ett svar. Jag tror i alla fall att viljan att göra kvinnor feta på något sätt kan kopplas samman med viljan från män att

dominera kvinnor, och att dominansen uttrycks genom kraven på att leva upp till skönhetsidealen.

Joy Hendry (2008: 122,123) skriver även om estetik, d v s förmågan om att se skönhet i fysiska attribut. Hon skriver att det finns vissa antropologer som tycker att estetiken är förknippad med kultur, till exempel att uppskattning av viss smak kan ha med ett visst samhälle att göra, som t ex dadlar från Iran och att dessa dadlar är de finaste och godaste, eller att iranska kvinnor är allra vackrast. Dadlarna och de vackra kvinnorna förknippas med Iran och den sociala innebörden i landet. Vad som är skönhet i vissa länder behöver det inte ha samma betydelse i andra kulturer, vissa kan vara påverkade av religion och andra kanske förknippas med hälsa och fertilitet. Skönhet är universellt men har olika betydelse beroende på vilken kultur man studerar, och ibland kan kulturer influeras av varandra som i min uppsats där jag upptäckt influenser av västerländska skönhetsideal i iransk skönhet. Det kan handla om att människor uppskattar ett iranskt utseende men med vissa slipade västerländska detaljer, exempelvis mindre näsor och blonderat hår.

Teorier om social påverkan talar om hur vi blir påverkade och reglerar i vissa situationer i vardagen. I vissa fall kan påverkan vara positiv, i andra kan den vara negativ, och vi kan påverkas individuellt eller i grupper. Vi manipuleras av tv, internet och tidningar och media, som kanske från början var avsedda för att rapportera nuläget i världen. Nu är det upp till oss tittare att särskilja underhållning från verkligheten när vi tittar på tv. Tv-program visar numera mest underhållning, men har ändå stor påverkan på hur vi uppfattar saker och ting, t ex skönhetsideal. Marknadsföring och reklam skapar ideal som kan vara mer eller mindre verklighetsförankrade och det går inte att vara naiv i relation till allt man ser. Det är bra att dubbelkolla fakta. innan man skapar sig en egen uppfattning, t ex undersöka om foton på vackra människor är manipulerade eller inte.

Min empiri

Jag har valt att dela upp den information jag fått från mina informanter i olika kategorier så att det ska bli enklare att se uppdelningen mellan åldrar, kön och yrke. Först kommer kvinnors syn på skönhet, en slutsats av det och sedan männens syn på skönhet och en slutsats av den texten. Sen så skriver jag om slöjan, skönhet som en statussymbol, plastikkirurgi, klädmode, landsbygd och huvudstaden, globalisering och jämförelse av de ämnena.

Kvinnors syn på skönhet

Ganska så snart insåg jag att det ämne jag valt att skriva och intervjua kvinnor om är roligt men krävande. De flesta kvinnor som var i sällskap av män var det svårt att få kontakt med. Jag tror att det beror på männen som de var med, att de inte ville att kvinnorna skulle prata med mig om skönhet. I de fallen som männen accepterade att jag ställde frågor till kvinnorna i deras sällskap, svarade ofta männen på frågorna eller försökte påverka svaren. När männen betedde sig så blev ofta kvinnorna nervösa, och därför har jag försökt att intervjua kvinnor som varit i sällskap av andra kvinnor, barn eller som varit själva. Barnen och kvinnorna som jag tar upp i nästa text bor alla i huvudstaden även om vissa av de från början kommer från landsbygden. Gemensamt för kvinnorna är att de kvinnorna har en stadsidentitet.

Barn (mellan 5 och 13 år)

Jag har frågat ungefär 10 barn om skönhet och det var svårt för att barnen oftast var i sällskap av sina föräldrar eller andra vuxna. Generellt sett har barnen en "västerländsk" syn på vad skönhet är. När jag frågade en 8-årig flicka om vad hon tyckte var vackert så svarade hon att "Hannah Montana är den vackraste personen som finns". Jag försökte vara skämtsam och frågade om hon tyckte att både Hannah Montana och Miley Cyrus var de vackraste men hon svarade kaxigt att "bara Hannah Montana är vacker för hon har långt blondt hår". Egentligen är hennes svar inte förvånande, många små barn påverkas starkt av det västerländska modet genom tv-kanaler som "Disney Channel". Flickan hade ingen slöja på sig och hennes mamma hade blonderat hår. För att kunna förstå flickan lite bättre så frågade jag vad hon tyckte var vackert och hon svarade att "De på Disney Channel är vackrast. Jag gillar de som är blonda och de som är ljusbruna. De ser annorlunda ut, på ett bra sätt. Jag skulle vilja känna på deras hår och se om det känns som min mammas hår." Jag fortsatte att prata med flickan men riktade istället in mig på att fråga henne om kroppsideal. Jag frågade henne hur hon tyckte att en kvinnas kropp skulle se ut för att vara vacker och hon svarade "hon ska vara smal för

annars sitter inte kläderna bra på henne. På tv ser jag inte många tjocka, tjocka människor är lata. Jag vill se ut som Hannah Montana och Selena Gomez”. Jag tackade mamman och flickan för att jag fick i prata med dem.

Idén om att fetma och lathet hör ihop, var det flera barn som pratade om. Jag pratade med en 10-årig flicka som hade färgat håret och frågade henne hur en vacker kvinna ser ut. Hon sa att “ vackra kvinnor måste vara smala och ljusa. Blå ögon är fint”. Jag frågade henne varför det är viktigt att vara smal och då svarade hon att “bara gamla får vara tjocka. De är trötta och behöver mat och vila. Unga människor som är tjocka sover och äter för mycket. De ska ha mycket energi och hitta på saker att göra. Unga som är tjocka är lata.”. Det var flera barn som gav liknande svar, de vill se ut som de på Disney Channel och några tyckte att det viktigaste var att vara smal och se bra ut.

Det var en 5- åring som gav ett gulligt svar när jag frågade henne om hur en kvinna ska se ut för att vara vacker. Flickan svarade “ min mamma” och log. En annan flicka som jag pratade med var 12 år och var på väg för att köpa mjölk åt sin gravida mamma. I början så var flickan lite avståndstagande men när jag förklarade varför jag ville prata med henne så blev hon lugn. Hon hade en slöja som täckte hela håret, det var första flickan på länge som jag såg hade slöjan så täckande. När jag frågade henne om skönhet hos kvinnor svarade hon “ skönhet är smala ben, små näsor och rakt hår. Jag frågade vad hon tyckte om feta kvinnor och hon svarade “feta kvinnor är lika vackra som smala men de får inte lika mycket uppmärksamhet. I skolan blir du retad om du är tjock. Om du har en tjock näsa så blir du retad. Du får inte vara större än andra för du blir retad då.” Jag frågade flickan om hon kunde ge mig ett exempel och det gjorde hon. “Det är en serie som går på tv. En tjej gick till skolan utan att platta håret och blev retad för det. En gång gick jag också till skolan utan platta håret och jag blev jätteretad. Jag grät i många timmar”.

Tonåringar (mellan 15 och 19 år)

Tonåringar var den grupp som jag tyckte var mest intressant att prata med för att de vanligtvis har en tydligare bild av hur modet är, det vet hur man ska klä sig och se ut för att vara modern. Jag har pratat med cirka 20 tonåringar och nästan alla tyckte att det var viktigt att ha en smal kropp och liten näsa. Det var två tjejer, 17 och 16 år som sa något mycket intressant. De skrattade, pekade på ett modemagasin och sa “modeller är vackra”. Vi tittade tillsammans

i tidningen och de pekade på de kvinnor som var vackra. De pekade också på de kvinnor de inte tyckte var vackra. Alla modeller som de tyckte var vackra var smala, de hade platt hår och små näsor men hårfärgen varierade. Etniciteten och hårfärgen var inte lika viktigt som kroppsstorleken. När jag frågade tjejerna om vad de tyckte om plusmodeller svarade de som barnen att ”feta modeller är lata. Män vill ha kvinnor som tar hand om dem, feta kvinnor kan inte ta hand om män lika bra. De försöker bara göda sina män”.

När jag frågade tjejerna om vad som inspirerade dem inom mode svarade de “modemagasin, tv och bloggar”. Det var tydligt att de flesta tonåringar fick sin inspiration från hela världen. Smycken och andra skönhetsstillbehör tyckte tonåringarna om fast plastikkirurgi var mer intressant. Nästan alla tjejer tyckte att plastikkirurgi var något positivt eller ett personligt val. Det var två tjejer som var emot plastikkirurgi och den ena sa “ det är orättvist om människor använder sig av plastikkirurgi för att bli vackra, många har inte råd och kommer aldrig att känna sig tillräckligt vackra. Man ska inte behöva ändra sitt utseende för att bli nöjd med sig själv”. Den andra tjejen var mycket emot plastikkirurgi och sa “ Gud skapade oss alla, vi är som han gjorde oss och vi ska inte ifrågasätta hans motiv. Vi ska inte vilja ha för mycket uppmärksamhet och riskera att få onda ögat på oss. Vi ska inte locka killar till att vilja ha oss”.

Tjejerna som var positivt inställd till plastikkirurgi var istället mycket positiva och sa “ att bära den vita tejpens på näsan är en statussymbol. Om du vill bli vackrare och vill att andra ska veta att du värdesätter skönhet så visar du med tejpens att du har råd att göra det du vill. Alla tjejer har inte råd att göra ingrepp men de som kan måste visa det.”

När jag frågade tjejerna om fettsugning så fick jag blandade svar, vissa tyckte det var bra och andra tyckte de som gjorde fettsugning var lata. En tjej sa “ du kan inte få en mindre näsa eller större bröst om du reglerar matintaget men du kan bli smal om du gör det. Om du blir fet har du ingen självkontroll och det är oattraktivt. Att göra en fettsugning är bara ett sätt att dölja ett problem, brist på självrespekt”. Jag tyckte det är väldigt intressant att alla tycker det är viktigt att vara smal och fick mig att börja tänka på om det är ett tabu att vara fet i dagens samhälle. Skönhetsstillbehör som smycken tyckte tjejerna inte var lika viktigt, det var mer en smaksak om man tyckte om att använda det eller inte ville. Det var en tjej som svarade “jag använder smycken ibland men jag tycker inte jag är ful när jag låter bli att ha smycken. Det är mer en statussymbol”.

Kvinnor (mellan 25 och 30 år)

Det var svårt att välja en ålder på de kvinnor jag ville intervjua. Kvinnor i Iran ses som äldre tidigare än vad de gör i Sverige för det finns en värdeskillnad mellan kvinnorna. Iranska kvinnor betyder mycket för familjen, de är högt respekterade och det är en ära för familjen att ta hand om äldre (den traditionen håller på att förändras). När jag pratade med kvinnor i åldrarna 25 till 50 år så fick jag mycket olika svar. Barnen och tonåringarna hade en bild av skönhet, kvinnornas bild av skönhet var inte densamma. Några av kvinnorna föredrog det västerländska utseendet men andra tyckte att ett naturligt iranskt utseende var bättre. Det var delade meningar om smink och färgat hår, några tyckte om det och andra tyckte det var onaturligt. Det var därför som det var svårt att sätta in enskilda kvinnor i bestämda kategorier och anledningen till att jag kommer visa delar av intervjuerna med fyra kvinnor. De hade båda lika och skilda åsikter om skönhet.

Kvinna 1: 25 år, med barn, ljus hår, smal.

Hur tycker du en vacker kvinna ska se ut?

En vacker kvinna är en glad kvinna. Skönheten sitter på insidan och syns i det sätt kvinnan tar hand om andra, sig själv och hennes sysslor. Jag tycker inte utsidan är viktig alls för skönhet är unikt.

Vad tycker du om plastikkirurgi?

Jag är inte för eller emot, det är ett eget val vad man väljer att göra. Det ska finnas möjlighet att välja om man vill, även om jag själv tycker bäst om ett naturligt utseende. Är man olycklig ska det vara möjligt att kunna bli lycklig och då kan plastikkirurgi vara en lösning. Det viktigaste är att man är lycklig.

Vad tycker du om skönhet hos tjocka och smala kvinnor?

Det gör ingen skillnad, ingen skillnad alls. Om man inte är extremt tjock eller smal förstår, det är inte hälsosamt och jag tycker hälsan är viktig. Om kvinnor inte äter så är det ohälsosamt och om de äter för mycket så är det också ohälsosamt, det kan leda till stora hälsoproblem.

Är du nöjd med ditt utseende?

Jag kan hitta småfel i mitt utseende, min näsa är lite för stor och mina armar är för stora jämfört med resten av kroppen. Men jag försöker att inte fokusera på det, på min kropp för jag har viktigare saker för mig och annat att prioritera.

Kvinnan hade en neutral och mild inställning till skönhet. Det var ytterligare tre kvinnor som hade liknande svar i min undersökning.

Kvinna 2: 35 år, mörkt hår, kurvig, tillsammans med vänner

Hur tycker du en vacker kvinna ska se ut?

En vacker kvinna ska vara glad och naturlig.

Vad tycker du om plastikkirurgi?

Jag tycker inte om plastikkirurgi, det är inte naturligt. Gud gjorde oss till dem vi är och han tycker om oss. Om man ska operera sig så ska det se naturligt ut, inte se för att se sexigare ut.

Vad tycker du om skönhet hos tjocka och smala kvinnor?

Jag tycker tjocka kvinnor är vackra, de är vackrare än smala. Min mamma uppfostrade mig till att uppskatta mat och att vara tacksam över maten på bordet. Min man uppskattar min kropp och storleken jag har. Förut var jag uppskattad för min storlek, nu får jag konstiga blickar på mig. Dagens samhälle uppskattar smala människor så mina barn kommer få en annan relation till mat. De tillhör en annan generation och jag tänker inte göra mina barn tjocka.

Är du nöjd med ditt utseende?

Jag är nöjd med mitt utseende. Det lockar mig inte att platta håret eller använda linser. Jag tycker om att vara iranier, vara naturlig och inte se ut som en svältande modell.

Kvinnan tyckte bäst om naturlig skönhet och att mycket av kvinnoidealen är emot hennes religion. Ytterligare sju kvinnor i min undersökning liknade åsikter, d v s att det antingen gillade naturlig iransk skönhet eller hänvisade till religiösa ideal.

Kvinna 3: 40 år, ensam, normal storlek, brunt hår

Hur tycker du en vacker kvinna ska se ut?

Hon ska se ut som en modell, som du. De ska se ut som du men vara blond, ha stora ögon och liten näsa. Stora läppar är snyggt och hon ska vara smal.

Vad tycker du om plastikkirurgi?

Jag tycker om plastikkirurgi. Det är ingen skillnad på att använda krämer som bleker hyn eller bära tandställning för att rätta till tänderna och få ett vackert leende. Samhället förstorar upp det.

Vad tycker du om skönhet hos tjocka och smala kvinnor?

Jag tycker ärligt talat bäst om smala kvinnor. De ser ut att må bra, de är vackra och kläderna sitter bra. Jag skulle önska att kläderna var lika snygga på mig som på modeller!

Är du nöjd med ditt utseende?

Om 2 månader kommer jag bli det! Jag ska operera näsa om två veckor och gå på diet. När näsan är liten och jag har gått ner 10 kg så blir jag nöjd!

Kvinnan tycker bäst om det västerländska utseendet. Cirka fem kvinnor till tyckte mer eller mindre som hon och 2 kvinnor höll med om några åsikter men inte allt.

Kvinna 4: 34 år, med sin man, mörkt hår, normal storlek

Hur tycker du en vacker kvinna ska se ut?

Hon ska ta hand om sig själv och sitt utseende. Det är viktigt att hon ser iordninggjord ut, som att hon har ett bra liv. Hennes hår ska vara vackert, naglarna fixade och vaxade armar.

Vad tycker du om plastikkirurgi?

Jag tycker inte att man behöver ta till kirurgi för att bli mer vacker, det behöver inte vara en drastisk förändring i utseendet. Det kan räcka med smink, en ny hårstil, träning eller något. Näsoperationer förstår jag folk som gör, jag har själv gjort det för några år sen.

Vad tycker du om skönhet hos tjocka och smala kvinnor?

Kvinnan ska se välvårdad ut, det är det viktigaste. Hon ska se bra ut och kännas hälsosam. Det krävs inte att man är supersmal eller supertjock, normal och hälsosam räcker gott.

Är du nöjd med ditt utseende?

Faktiskt så är jag riktigt nöjd mitt utseende. Mina naglar är målade, armarna är vaxade och jag sköter om mitt hår regelbundet. Jag ser ren och fräsch ut och det är skönhet för mig. Det spelar ingen roll hur stora läppar man har eller vilken hårfärg man väljer. Det viktigaste är att jag får mig själv att stråla.

(Många kvinnor tyckte som hon att helheten var viktigast. Tjock, smal, blond, brunett var inte lika betydande. Cirka 10 kvinnor hade liknande åsikter).

Äldre kvinnor (mellan 60 år och uppåt)

Jag tyckte att det var trevligast att prata med äldre kvinnor, de var så glada och positiva till att prata med mig. De gav tydliga svar och berättade om deras livserfarenhet och åsikter. Jag bestämde mig för att dela upp "äldre kvinnor" i två delar: intervjuer och jämförelser. Det var trevligt att få kunna dela några av kvinnornas berättelser.

Intervjuer

Jag kommer ta fram några av intervjuerna jag gjort, fyra stycken, med äldre kvinnor. Jag har valt att ställa slutfrågan "tycker du att västerländska kvinnor är vackrare än iranska" som en provokationsfråga. Det är tänkt att den ska trigga kvinnorna till att ge djupa och detaljerade svar. Jag hittade i boken *The Professional Stranger*, kapitel 6, att det ibland kan vara bra att ställa en laddad fråga för att få ett djupare svar. Agar skriver om "Bait" (2008:142), och med att den tekniken skapa intervjuer. Agar uppmuntrar sina läsare att använda sig av den här tekniken för att få informanterna att berätta mera om sina åsikter.

Kvinna 3: 77 år gammal, ensam, klädd i mörka färger

Hur tycker du en vacker kvinna ska se ut?

Hon är en kvinna med mörkt lockigt hår. Hon är kraftig byggd och har en naturlig näsa.

Har denna idé förändrats över tid?

Inte den ”opererade-näsan-idén”, men det finns alldeles för många magra människor i vårt samhälle. De är så magra att du är rädd att de kommer att brytas av. Detta under-ätande har blivit ett stort problem.

Tycker du att en kvinna ska vara kurvig eller smal?

Jag kan lätt säga att jag föredrar kurvor. Det blir ett socialt problem att kvinnor blir så magra. Vi har en kultur av mat. När människor är gäster i andra människors hus de får stora delar av mycket god mat. Gäst hedrar värden genom att äta sin mat och njuter av det. Med dessa unga kvinnor de inte äter mycket av vår mat. De inte hedra de äldre genom att äta deras mat och de äldste känner skam. Jag har bett mina barnbarn många gånger att äta mer. Jag öppnar munnen, jag satte stora delar av livsmedel på hennes platta, och vi har alltid kasta maten bort. Det är en ful vana.

Tycker du att västerländska kvinnor är vackrare än iranska kvinnor?

Västerländska kvinnor är inte vackra jämfört med verkliga iranska kvinnor.

Kvinna 1: 85 år, tillsammans med barnbarnet, mörkt klädd.

Hur tycker du en vacker kvinna ska se ut?

En vacker kvinna är en kvinna som gör hennes man, familj och vänner glada. Hon är en bra fru och en bra person. Skönhet finns på insidan, inte utsidan.

Har denna idé förändrats över tid?

Kvinnor behöver fortfarande vara bra kvinnor men idag så bryr de mer om sig själva. Deras jobb, utseende och liv prioriteras mer än deras plikter som fru, syster och dotter. (Jag frågar henne varför det är så). Det är Tv:n, den talar om för kvinnor att de behöver arbeta och ta mer hand om sig själva. Män blir sämre behandlade på TV tycker jag. En gång tittade jag på TV med min dotter. Det var en show från Kina eller Sydkorea. Kvinnan hade varit ute och festat hela natten, vilket inte är kvinnligt, och kom sen hem till sin man. Hon hade inte städat eller gjort i ordning något, hennes man var jättearg. Hon blev arg på honom och säger att han kan städa och att hon inte är någon hemmafru. Sen slänger hon glas på golvet och springer upp till sovrummet för att ringa sin vän. Hennes man städar upp. Det tycker jag är dåligt beteende. Min dotter får inte se på den showen längre.

Vad tycker du om skönhet hos tjocka och smala kvinnor?

Kvinnor ska ha kött på benen. Det är inte hälsosamt eller snyggt när en kvinna är smal. En smal kvinna kan inte föda friska, välmående barn. Hon är för svag. En smal kvinna lagar inte bra mat eller har inte råd att köpa mat.

Tycker du att västerländska kvinnor är vackrare än iranska kvinnor?

Nej, de är inte i närheten av iranska kvinnor. De är vackrare, riktiga iranska kvinnor. Inte iranska kvinnor som har blont hår och är trådsmla. Du till exempel behöver gå upp i vikt (skrattar).

Kvinna 2: 66 år. tillsammans med sina döttrar i färgglada kläder

Hur tycker du en vacker kvinna ska se ut?

En glad kvinna är vacker, hon ska också använda färg.

Har denna idé förändrats över tid?

Jag tror mitt ide om skönhet har funnits länge, men den har inte varit så populär. Människor gillar alltid färger, det är vackert. Det var en gång som jag inte hade färgglatt på mig och det var på min sons begravning. Min son hade på sig en färgglad kostym som visar hans glädje över att vara i himmelen.

Vad tycker du om skönhet hos tjocka och smala kvinnor?

Kvinnor ska vara normalviktiga eller smala, det är vackert. Min dotter håller mig ung. Hon berättar för mig hur jag ska klä mig och sminka mig för att bli vacker. Hon visar mig massor av modemagasin och följer med mig för att handla kläder. Det kan vara snyggt att vara kurvig, bara man inte är fet. Det är inte snyggt att vara fet.

Tycker du att västerländska kvinnor är vackrare än iranska kvinnor?

Skönhet är hur man klär sig och inte hur man ser ut. Västerländska kvinnor är generellt sett lite vackrare för de tar bättre hand om sig själva. De använder mer färg, i alla fall min

generation. De flesta kvinnor i min generation använder bara svart, det visar inte den glädje de har inombords. I de västerländska länderna klär sig äldre mer i färg och det gillar jag.

Kvinna 3: 77 år, ensam, klädd i svart

Hur tycker du en vacker kvinna ska se ut?

Hon ska ha mörkt lockigt hår. Hon är kraftigare och har en opererad näsa.

Har denna idé förändrats över tid?

Inte iden om opererad näsa men det är för mycket smala kvinnor i dagens samhälle. De är så smala, man blir rädd att de ska gå sönder och jag tycker det är ett problem.

Vad tycker du om skönhet hos tjocka och smala kvinnor?

Jag kan lätt säga att jag föredrar kurviga kvinnor framför smala. Det är ett socialt problem att många kvinnor blir supersmala. Vi har en matkultur i Iran, när vi har gäster eller går bort till vänner äter vi alltid stora portioner mat. Gäster hedrar den som lagat mat genom att äta mycket mat. De smala kvinnorna äter inte mycket av vår mat, de hedrar inte sina värdar när de äter lite mat. De som bjuder på mat skäms, ofta får de be att de smala om att äta mer.

Tycker du att västerländska kvinnor är vackrare än iranska kvinna?

Den frågan vill jag inte svara på egentligen men iranska kvinnor är vackrare än västerländska.

Slutsats

För äldre kvinnor är det viktigt med heder, mer viktigt än synen på skönhet. Förvånansvärt tyckte många äldre att näsoperationer var positivt, jag kommer prata mer om det sen. 11 av 14 äldre kvinnor föredrog kraftigare kvinnor och bara en föredrog västerländskt utseende. Jag har några citat som jag vill dela med mig av där de äldre kvinnorna säger att de föredrar kraftigare kvinnor.

“Kvinnor ska vara kraftiga så att de kan ge sina män välmående barn.”

“En smal kvinna är en undernörd kvinna.”

“Om du är smal är du fattig.”

“Om du är smal, ser du ut som ett skelett”

“Ben går sönder lättare om du inte är kraftig”

“En man behöver känna att han kan försörja frun med mat, hon ska bekräfta hans status med att vara kraftig.”

Män och deras syn på skönhet

Mäns syn på skönhet är lättare att dela in i kategorier och jag har delat upp männen i två grupper: ungdomar och unga vuxna män och vuxna till äldre män.

Ungdomar och unga vuxna

Det var inte många pojkar eller unga män som ville prata med mig. De verkade mycket blyga och ville inte prata om tjejer. Det var som att de tyckte det var jobbigt och några svarade att vackra kvinnor ska se ut som deras mammor. Det var en pojke på 8 år som hade en rolig syn på skönhet. Han tyckte att en vacker kvinna skulle se ut som hans lärare eller mamma. Jag frågade vad han menade med det och han svarade att “vackra kvinnor är såna som hjälper till, som hjälper mig.” För den pojken var hjälpsamhet vackert men den yttre skönheten pratade han inte om.

Jag gick fram till några äldre barn, åldrarna 13 till 15 och frågade dem om skönhet. Det visade sig att pojkarna hade liknande åsikter som tjejerna i samma ålder. Det var viktigt att vara smal, klä sig snyggt och ha långt, rakt hår. Rakt hår var inte så viktigt men de pratade om att tjejer ska ha vackert hår som kvinnor har på TV. Jag frågade ut pojkarna mer om kvinnorna på TV och då kom det fram att kvinnornas hår var plattat. Rakt hår var snyggt.

Jag upptäckte att den grupp med män som hade starkare åsikter om iransk skönhet, var den i åldrarna 17 till 30 år. De hade starka åsikter om kvinnlig skönhet och många av de sa “skönhet hos en kvinna betyder mest” och “en kvinna måste vara nöjd med sig själv”. Utseendet var viktigt men männen sa också “kvinnor måste ta hand om sig själva”. De pratade om kroppshygien och klädmode. Det var viktigt att kvinnan såg bra ut i vardagen.

Det var mest intressant att prata med de unga männens 17 till 25 år och det var speciellt två frågor som var roliga att ställa.

Tre mäns svar på de två frågorna var:

Hur ska din drömkvinna se ut? Hur ska din drömfru bete sig?

De tre männen hade väldigt olika svar. Den yngsta, 17 år, sa att "smal, vackert leende, snygga kläder. Hennes utseende ska göra starkt intryck hos mig". Den andra mannen var 20 år och sa "smal, vacker med fint hår". Den sista mannen var 35 år och sa "hon ska göra mig lycklig men hon måste ta hand om sig själv. Det ska synas att hon bryr sig om hur hon ser ut."

Det som skiljde männen åt var deras svar på den andra frågan. 17-åringen ändrade inte sitt svar, han ett svar för båda frågor. 20-åringen tyckte hon skulle vara noga med vilka kläder hon köper, hon ska vara lämpligt klädd. 35-åringens svar skiljde sig mycket från de andra två. Hans ide om drömfru var att hon inte fick bry för mycket om sitt utseende, hon skulle se ut som att hon inte duschade för då lockade hon inte till sig andra män. "Min fru ska bara jag ha ögon för".

Slutsats: Det var intressant att se hur svaren skiljde sig åt för de visade tydligt hur bilden av skönhet förändras med åldern. De yngre männen ville att kvinnan ska vara vacker, sticka ut i mängden men de äldre ville tvärtom.

Vuxna och äldre(mellan 40 och 80 år)

När jag pratade med äldre män och gamlingar hade de en annorlunda syn på skönhet jämfört med de yngre. De tyckte inte att kvinnan man gifter sig med skulle vara vacker, utan snarare tvärtom. Kvinnan ska inte väcka andra mäns begär. "Hon ska vara kraftig, föda fram barn och ha traditionellt mörkt hår". Det var några av männen som föredrog mindre kvinnor, 1 av 30 som föredrog västerländsk utseende och 7 av 30 som föredrog kraftiga kvinnor framför feta. Det var en äldre man, cirka 70 år (han gav mig inte sin ålder) som hade väldigt starka åsikter om vad skönhet är hos en kvinna. Han sa att "en vacker kvinna är en vacker fru, varken mer eller mindre. Hon ska vara vacker för sin man men inte för resten av världen.

Hennes hår kan vara vackert men ska vara gömt under en slöja. Hennes smink kan vara starkt målat hemma men när hon går ut ska hennes ansikte se naturligt ut. Hon ska vara kraftig så hon kan ge sin man välskapta, vackra barn. Hennes kraftiga kropp visar att hon har bra självkontroll, något som dagens generation inte har."

Av nyfikenhet gick jag runt och frågade männen vilken fru de föredrog. jag visade en bild på två kvinnor, en smalare och en kraftigare kvinna. 25 av 30 valde den kraftigare kvinnan.

Slutsats: För de äldre männen var heder viktigare än skönhet, precis som för de äldre kvinnorna. Kvinnan en man gifter sig med ska se bra ut men endast för sin man. Hedern visar sig genom att frun ger mannen vackra barn och visar sig mindre vacker för omvärlden. Det är viktigt att kvinnan har självkontroll, hon ska vara tillräckligt kraftig för att inte locka till sig andra män och hon ska se ut som en traditionell iranska med mörkt hår.

Slöjan

Det är allmänt känt att kvinnor i Iran är tvingade att bära slöja och det var därför som jag ville ta reda på vad män och kvinnor tycker om slöjan. Slöjan har blivit en klichéartad symbol för vad västvärlden uppfattar som muslimskt förtryck och fanatism. Det är en sjalett som ofta blir kallad *hijab* eller *hejab*. Det finns två olika skäl att bära sjalett i Iran, en del bär det av religiösa skäl och andra har det på grund av tvång. Efter revolutionen 1979 så blev det obligatoriskt för alla kvinnor att bära sjalett för att visa stolthet i sin tro, särskilt i tider som dessa när islam är baktalat av icke-muslimer. Det är ett sätt för kvinnor att säga, "Jag är stolt över att vara muslim och jag vill bli respekterad". Men självklart så känner de flesta kvinnor sig också tvingade att bära slöja.

Det är en särskilt stark känsla i Iran att kvinnor ska bära sjalett för att regeringen har nämnt att kvinnors identitet inte ska hotas av den globala spridningen av den västerländska kulturen. Vissa kvinnor i Iran tycker att det är bra att de måste ha sjalett för att undvika trakasserier och blickar från män, vilket är vanligt i trånga utrymmen såsom offentliga transportsystem. När en kvinna bär en mindre sjalett blir hon ofta trakasserad av män då det uppfattas som att hon ger männen en signal med sitt sätt att bära sjalett. Hur man bär sin sjalett är också en klassfråga för det visar vilken klass av samhället man tillhör. Jag funderar på om tvånget att bära slöja egentligen är ett sätt för män, genom den makt de har över kvinnor, kontrollerar dem från att bära moderna västerländska kläder.

Skönhet som en statussymbol

Skönhetsidealen växlar genom årtionden. Från mullig, blek och muskulös till trådsml. Ingen kan väl ha undgått hur man ”ska se ut” i dagens samhälle. I ett land som Iran där lagarna är stränga kring hur man ska klä sig för att vara en “bra kvinna” slås man av hur stränga krav samhället har på ett perfekt yttre. Det största fokuset hamnar på kvinnors ansikte, eftersom det är den del av kroppen som får visas och inte behöver täckas. Trots det finns tydliga åsikter om hur kvinnan bör se ut i resten av kroppen, även om hon bara ska visa den för sin man. Det är vanligt med plastikoperationer. Kvinnor byter näsor och förstorar läppar, de svälter eller göder sina kroppar, de bleker och färgar håret. De flesta unga kvinnor investerar i sitt yttre genom plastikoperationer. De gör det för att hitta en bra make men även de kvinnor som redan är gifta väljer att bättra på sitt utseende. För gifta kvinnor handlar de lika mycket om att visa sin status som att behålla sin mans intresse. Det är lätt att förstå hur skönhetsindustrin i Iran, kan gå på högvarv.

Plastikkirurgi

I Teheran är de flesta beredda att lägga mellan 7000 och 20000 svenska kronor på en näsoperation. Den som inte har råd att betala, tar ett lån. Det är en rimlig investering om man tror att det ska öka chanserna att bli accepterad, respekterad, älskad – och bortgift. Jag träffade en av de bästa plastikkirurgerna, Dr Shahrokh Elahi. Jag bestämde träff för att fråga vad han anser om skönhetsideal, och tjugo minuter för tidigt kom jag till Dr Shahrokhs klinik. En fin klinik som såg väldigt påkostad ut, Han har jobbat mer än 20 år som plastikkirurg och jag är väldigt nyfiken på vad han tycker om förändringen av skönhetsideal och vad han tror att det kan beror på? När jag kom in i kliniken så satt det redan 10 kvinnor i väntrummet. De var olika åldrar mellan 20 och 60 år, vissa av dem såg väldigt rika ut från överklassen, med dyra silkessjalar, och märkesväskor från Michael Kors, Gusse mm. De såg redan perfekta ut i mina ögon och alla kvinnor var väldigt fint sminkade. Jag kunde inte låta bli att lyssna på deras samtal, det handlade mest om näsor och ansiktslyft, vad operationerna har kostat. Jag frågade en av kvinnorna som är 26 år gammal och ogift vad hon ska operera? Hon svarade direkt utan

att behöva tänka att håret måste täckas här i Iran av en slöja och sjal då blir näsan mer det man först lägger märke till. Den får inte dra åt sig elaka blickar genom att vara för stor eller spetsig. Hon skulle minska sin näsa och göra sin haka lite mer markerad. Hon säger att det ökar hennes chans och hitta sin drömman och ett nytt liv.

Intervju med Dr Shahrokh Elahi

Efter att spänt väntat i över 1 timme och en kvart och druckit många koppar te så öppnades dörren och Dr Elahi äntligen klev in på kliniken. Han var väldigt stilig och man kunde känna hans parfymdoft i hela kliniken. Kvinnorna blev glada av att se honom och alla hälsade på honom. Kvinnorna beundrade honom, det kunde man se på deras blickar.

Jag frågade Dr Elahi ifall det finns statistik på hur många näsoperationer som han gör per år, och han svarade ca ”700 näsor och 1500 andra operationer”. Det är en viktig status- och modefenomen i Tehran bland medel- och överklasstjejer och - killar. Det är väldigt vanligt att se på gatorna att både tjejer och killar i Tehran har ett vitt plåster över näsan. Han menar att det är nu inte är något konstigt med att kvinnorna vill vara vackra. Det är en tämligen universell önskan och skönhet kan uttryckas i många former. Vissa skönhetsoperationer har förändrats med åren. Man behöver inte längre göra stora ingrepp med avslöjande resultat, utan kanske väljer att bara göra ett "minilyft" eller ta en injektionsbehandling där man sprutar in botox. De flesta av mina patienter vill efterlikna sina idoler; det som är jobbigast är att de vill ha olika kroppsformer från olika kändisar t.ex. Angelina Jolies mun och hacka och Jennifer Lopez lår och bakdel.

Det handlar om mycket pengar, att behandlingen kan påverka både liv och hälsa. I Iran finns det ingen åldersgräns för plastikkirurgi, har du pengar så får du hjälp. Tyvärr finns det förstås även oseriösa kirurger som kan tänka sig att operera på minderåriga. De flesta kliniker vill att deras patienter ska vara över 18 år eller ha målsmans godkännande för att en operation ska genomföras.

Varför tror du att kvinnor är så utseendefixerade i Iran?

Iranska kvinnor är mer fixerade vid utseendet än kvinnor i väst och jag tror att det beror på att de måste bära sjal. Under slöjan finns det en modemedveten kvinna.

Muslimska kvinnor har samma skönhetsideal som kvinnor i västvärlden.

Vad tycker du om skönhetsideal som finns nu i samhället?

Skönhetsideal är ett ord som kan väcka starka känslor, tycker jag, säger Dr Elahi. Han menar att skönhetsbranschen aldrig har varit så populär som idag och branschen växer ständigt. Vi lever i en värld där modet och utseendet spelar roll och ger oss makt och status, det leder till att man ständigt vill förbättra och förändra sitt utseende. Egentligt de studier han har sett så har de visat att vackra barn får mera uppmärksamhet och mindre bestraffningar i skolan och de låter skrämmande, tycker han. Massmedia målar upp ett skönhetsideal som skapar enorm press på kvinnor att se ut på ett visst sätt för att bli accepterade, vilket leder till att många mår dåligt på grund av pressen. Jag tror att de flesta känner igen sig och har mått dåligt på grund av sitt utseende någon gång i livet. Skönhet har alltid varit intressant för människan genom alla tider och det ligger i människans personlighet och natur att bry sig om utseende och yttre, säger Dr Elahi.

Landsbygd och huvudstad

När jag frågade människor i huvudstaden om skönhet var det ganska tydligt att de flesta i den yngre generationen föredrog en mer globaliserad syn på skönhet och den äldre föredrog den traditionella iranska kvinnan. När vi åkte till landsbygden så hittade jag några intressanta skillnader. De yngre och de äldre kvinnorna ville generellt vara kraftigare och större. De ville ha mörkare hår och behålla ett mer traditionellt, iranskt utseende. Jag pratade med en kvinna och hennes mormor inne i en butik. När jag frågade de om deras skönhetsideal började kvinnans mormor prata. "Mitt barnbarn är ett stort problem. Vi kan inte hitta en make till henne. Vi har speciella gener i den här familjen, vi blir inte lätt feta. Mitt barnbarn är för mager. Männens litar inte på att hon kan få barn och tror inte att hon kan bli en bra fru. Hon kan inte bli fet och visa att hennes man tar hand om henne. Många kan döma mannen om han gifter sig med en mager kvinna, för hon riskerar att inte ge mannen några barn". Kvinnans barnbarn fortsatte konversationen och sa " jag har till och med gjort en näsoperation. Alla i byn vill ha det. Vi vill se normala ut men med mindre näsor. Men det spelar ingen roll för jag är för smal och ingen vill gifta sig med mig. Jag försöker med allt för att gå upp i vikt".

Senare mötte jag ett par, ganska så ungt. Mannen var 26 år och kvinnan 25. När jag frågade de om deras skönhetsideal så var skillnaderna slående. Mannen sa “jag gillar slöjan och tycker att den är vacker. En kvinna ska vara kraftig, ha en slöja, ha vackert hår och en liten näsa. Det är en vacker kvinna”. När jag frågade mannen om vad han tyckte om västerländska kvinnor så skrattade han, skakade på huvudet och sa “no”. Kvinnan höll inte med hennes man och sa “kraftiga kvinnor är fula. Jag vill vara smalare. Det är svårt att vara stor, det gör en trött. Men männen föredrar oss såhär, kraftiga”.

Det är märkligt vad kvinnor tvingas göra för att öka sina möjligheter att få en man. I Sverige försöker vi äta mindre och träna för att bli smala men tjejerna i den här byn uppmanas att äta mer för att bli större. Vi försöker alla passa in samhällets skönhetsideal.

Även om jag pratade med fler människor i byn så framgick det väldigt snabbt att det var viktigt att kvinnor ska vara kraftiga. När jag gick omkring i huvudstaden kände jag mig “vanlig” i min kroppsstorlek men när jag var ute i byn så kände jag mig mager.

Globalisering

Globaliseringen är den tydligaste aspekten i min uppsats. Jag argumenterar för att globalisering har påverkat hur iranier lever idag och hur de ser på skönhet. Det är tydligt hur huvudstaden, som andra stora städer, har påverkats av globalisering. Deras skönhetsideal är formade efter TV-shower och modemagasin de hämtar inspiration ifrån. Det är mest tydligt hur globaliseringen påverkar de yngre människorna när man jämför den yngre och den äldre generationens syn på skönhet. Joy Hendry skriver i sin bok *An introduction to social anthropology - Sharing our worlds* 2008: 284 om att teknologin har underlättat för människor att kommunicera med omvärlden. Hon skriver att människor inte längre behöver direktkontakt med varandra för att förändring ska ske. Social kontroll i ett samhälle kan lättare få fäste genom modemagasin och tv-program, speciellt i huvudstäder eftersom fler människor utsätts för exponering genom olika former av teknologi. På platser, som storstäder, utsätts människor kraftigt för globalisering och det visar sig exempelvis genom stort utbud av importerade varor. Som jag skrev tidigare är Iran ett av de länder i världen där skönhetsindustrin går på högvarv. Utbudet av smink och andra skönhetsprodukter är stort i Teheran eftersom att de utsätts för globaliseringen och i och med det en kraftig import av skönhetsvaror. På

landsbygden i Iran är teknologins framfart begränsad och inte i närheten av utvecklingstakten den har i Teheran. Det håller långsamt på att förändras men den främsta informationen når ut till byarna genom vänner och släktingar. Globaliseringen påverkar alla människor, vissa i större utsträckning än andra.

Min Analys

Av det jag har tagit upp i min empiri så har jag kommit fram till följande; uppfattningen om kvinnlig skönhet i Iran varierar mellan generationer, geografisk plats, kön och ålder. Det går inte att exakt fastställa vad iranska skönhetsideal egentligen är men det går att se en koppling mellan uppfattningar om skönhet hos iranska kvinnor och globaliseringen. Jag tänker börja med att diskutera barnens (flickors och pojkars) syn på skönhet. Jag har kommit fram till att barnens uppfattningar om skönhet hos iranska kvinnor varierar men många av barnen föredrar ett västerländskt utseende; som de på Disney Channel har. Jag har funderat lite på varför barn tycker att de på Disney Channel är vackra. Jag vet att på Disney Channel är barnen sminkade, stylade från topp till tå. Skådespelarna är ofta äldre än karaktärerna i rollerna de spelar så de har redan ett vuxet utseende. Skådespelarnas utseende på Disney Channel sätter ribban högt för barnen som vill identifiera sig med dem. För barnen blir utseendet hos skådespelarna något de vill försöka likna, men ålderskillnaden är stor. Genom globaliseringen når sådana program ut till småbarn och redan i tidig ålder skapar ramar för vad skönhet är. Det visar västerländsk skönhet i ett muslimskt samhälle där möjligheten för barn att identifiera sig med barnen de ser på Disney Channel blir något problematiskt. På Disney Channel är många av barnen smala, har blont hår, blå ögon och ljus hy och de framställs som hippa, coola och moderna barn. Det är mycket starka färger och glada pop-sånger och dans. Disney Channel blir en spännande kanal att titta på och en chans för barnen i Iran att få ta del av den västerländska världen. Självklart blir de smala, coola barnen på Disney Channel förebilder för dem som njuter av att titta på programmen. Det är från den kanalen barn hämtar sin bild av skönhet som de försöker efterlikna i verkligheten.

För kvinnliga och manliga tonåringar var det mer viktigt än något annat att vara smal för att likna sina skönhetsideal. De flesta tonåringar får sin inspiration från olika modemagasin och

modeshower på tv. Tonåringar har för höga krav på sig att se perfekta ut som modellerna från olika tidningar och det verkar vara tabu bland tonåringar att vara överviktiga för att då passar de inte in i samhällsnormen. I tonåren är många osäkra på sig själva och försöker att identifiera sig själva med det som samhället tycker är vackert. Det finns inte någon modell i tidningar som lider av dålig hy, acne eller bristningar. Det blir jättetufft för tonåringar att skapa sig en stark självkänsla. Om samhället fortsätter att visa perfekta människor så tror man till slut att det är fel på en själv. Det blir svårt att hitta rimliga förebilder som man kan identifiera sig med i verkligheten. Globaliseringen kan på så sätt bidra till att unga människor blir mer osäkra och riskerar att ta till drastiska åtgärder för att passa in i samhällets skönhetsideal. Många tonåringar vill vara rebelliska när de känner att de inte kan vara så frispråkiga. Vanligtvis vill tonåringar låta deras kläder tala om deras åsikter, men i Iran kan de inte det. De kan inte klä sig precis som de vill pga. Sharialagarna och därför hamnar mest fokus på det som de kan kontrollera, d v s vikt och ansikte. Oavsett samhällsklass går det att reglera vikten och omvandla ansiktet med smink eller plastikkirurgi. Globaliseringen låter unga människor ta del av skönhetsindustrin i olika länder och i tonåren är man mer mottaglig för gruppsytryck och andras åsikter. Tonåren är en tid för att vilja passa in och vara som alla andra, om man ska sticka ut ska man göra det genom att vara trendig. De som följer trenden, är alltid ”inne” och jag tror många känner en trygghet i det. Genom att följa modetrenden kan man känna sig accepterad av samhället, för det är samhället som skapar skönhetskraven.

Men det är inte bara tonåringarna i Iran som påverkas av de globaliserade skönhetsidealen. De äldre kvinnornas syn på skönhet är också en mix av traditionell och västerländsk. Jag uppfattar det som att de vill se iranska ut men med västerländska attribut. Den plastikkirurg som jag pratade med berättade om att det var vanligt att kvinnor ville ha en kändisrumpa som exempelvis Jennifer Lopez eller Kim Kardashian. De kvinnorna är tydliga exempel på västerländsk skönhet. Det är viktigt att få behålla sin iranska skönhet och inte sätta sin identitet. Många av kvinnorna som jag intervjuade diskuterade operationsmöjligheter med sina män, de ser det som en investering i äktenskapet. De flesta av kvinnorna talade om att det var viktigt att vara vackrast i grannskapet och på så sätt kan de öka statusen för sina män. Beroende på vilken klass man tillhör kan kvinnorna ge sina män en förändrad status. Bland dem som tillhör den lägre samhällsklassen riskerar männen att bli uttittade och retade av grannarna för att deras kvinna skiljer sig från resten, men tillhör man överklassen så får man beröm och förhöjd status genom sin opererade fru. Männen i samma ålder ville ha en kraftig

kvinnor som kunde producera fram välmående barn och gjorde sig vackra hemma enbart för sin man.

De äldre kvinnorna tillhör en generation med mer traditionell syn på skönhet. De mäter skönhet i en kvinnas beteende gentemot hennes man, vänner och familj. Det är oerhört viktigt för den generationen att ha hedern i behåll och föra den vidare med en värdighet till deras döttrar, svärdöttrar och kommande barnbarn. Fokus hamnar på hur en kvinna bete sig, att hon ska nå upp till den kvinnliga könsnormen i Iran. Det innefattar så mycket mer än att se ut på ett visst sätt., för kvinnlig iransk skönhet är att vara sin man till lags, vara omtänksam och hängiven. Det finns även vissa äldre som genom sina barnbarn och döttrar har utvecklat sina idéer om kvinnlig skönhet och så småningom accepterar de inslagen av västerländsk skönhet. Det är genom den yngre generationen som de äldre påverkas och det till följd av globalisering. De äldre männen tyckte precis som de äldre kvinnorna att heder var viktigare än yttre skönhet. Äldre män uppskattar den traditionella och lydiga kvinnan mer än en vacker kvinna.

Gemensamt för alla de människor som deltagit i mina intervjuer var att de alla hade en bild av vad iransk skönhet är, för dem. Bilden av vad skönhet är hos iranska kvinnor blev starkt betonad av alla grupper som jag talade med. Även om de hade olika uppfattningar om skönhet så var det de noga med att tala om vilka attribut som var viktiga. Smalhet, små näsor, vackert hår, kurviga kroppar var alla egenskaper som de förknippade med skönhet. Skillnaden var att de äldre föredrog ett mer traditionellt skönhetsideal och de yngre påverkades mer av det västerländska modet. Fast även om de äldre föredrog den traditionella synen på skönhet hos iranskor så kommer den synen att förändras i takt med att globaliseringen påverkar den yngre generationens skönhetsideal. Familjträffar och socialt umgänge i Iran är en viktig del i vardagen, därför tror jag att de äldres syn på skönhet kommer att förändras och påverkas från umgänget med barn och barnbarn. De yngre kommer med nyheter och information till de äldre genom sociala medier och tekniska prylar. Jag tror att när männen söker en vacker iransk flickvän så väljer de en mer ”modern” kvinna. När de söker en fru så väljer de en ”traditionell” kvinna för att hon lättare ska kunna anpassa sig till rollen som fru.

Referenslista

Agar, Michael H. *The Professional Stranger*, 2nd edition, 2008, Great Britain, Emerald Group Published Limited, 276 pages.

Forskningsetiska principer. Vetenskapsrådet 2002.

<http://rikskriscentrum.se/forskning/>. Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning.

Hendry, Joy, 2008 *An introduction to social anthropology - Sharing our worlds*, Published by Palgrave MacMillian, 2nd edition, England and US, 328 pages.

Popenoe, Rebecca, 2004, *Feeding desire. Fatness, beauty and sexuality among a Saharan people*. London: Routledge, 230 pages.